
Cena GAUK

Cena za mimořádný vědecký výsledek dosažený v rámci účelové podpory Grantové agentury Univerzity Karlovy

Opatření rektora č. 29/2023

Statut cen za mimořádný vědecký výsledek dosažený v rámci účelové podpory Grantové agentury Univerzity Karlovy

1. ročník - 2023

Na slavnostním setkání ve Velké aule Karolina se 17. listopadu večer u příležitosti Dne boje za svobodu a demokracii a Mezinárodního dne studentstva udílely také ceny Grantové agentury UK (GA UK). Přišla si pro ně šestice studentů, respektive absolventů, doktorského studia na UK.

Ceny předávali rektorka UK Milena Králíčková a předseda Grantové rady UK Vladimír Komárek.

Cenu rektorky pro absolutně nejlepší vědecký projekt v rámci účelové podpory GA UK získala Alexandra Ptáková (Přírodovědecká fakulta UK), Cenu prorektora pro vědeckou a tvůrčí činnost obdržel Josef Vacek (Právnická fakulta UK). Cena předsedy Grantové rady byla udělena Jiřímu Doležalovi (Matematicko-fyzikální fakulta UK). Další tři projekty obdržely Čestná uznání Grantové rady, převzali je Jindřich Charvát (1. lékařská fakulta UK), Ondřej Horáček (Farmaceutická fakulta UK) a Zdeněk Kasner (Matematicko-fyzikální fakulta UK).

Mgr. Alexandra Ptáková (PřF UK) – Cena rektorky za projekt Studium úlohy TRPC5 iontového kanálu v mechanismech vzniku periferní bolesti indukované platinovými cytostatiky.

Výjimečně zpracovaná studie vědkyně působící na katedře fyziologie PřF UK přináší nové významné poznatky o periferní neuropatii – závažné komplikaci při protinádorové léčbě cytostatiky na bázi platinových sloučenin. Řešitelce se podařilo odhalit procesy důležité pro aktivaci iontového kanálu TRPC5 i identifikovat, jak je tento kanál blokován léčivem duloxetinem. Výsledky byly publikovány v časopisech s vysokým impakt faktorem a představují mimořádný přínos v oblasti možného léčebného ovlivnění neuropatie způsobené cytostatiky.

„Už samotnou příležitost vypracovat projekt podpořený Grantovou agenturou UK vnímám jako velký úspěch a štěstí. Za nejvýznamnější přínos považuji možnost rozvoje větší samostatnosti a prostor pro kreativní přístup ve vědeckém bádání. Získání Ceny rektorky mi odráží smysl mého snažení a potvrzuje, že jsem součástí týmu skvělých lidí, kterými se mohu inspirovat,“ řekla u příležitosti převzetí Ceny rektorky Alexandra Ptáková.

JUDr. Mgr. Bc. et Bc. Josef Vacek (PF UK) – Cena prorektora pro vědeckou a tvůrčí činnost za projekt Apelační soud a proměna jeho rozhodovací praxe v letech 1687–1727.

Na základě náročného výzkumu se Josefu Vackovi podařilo přinést nové poznatky o historii fungování Apelačního soudu a jeho dopadu na společnost. Jeho výzkum vyvrátil tezi o horším postavení žen v trestní justici a potvrdil postupnou racionalizaci soudnictví projevující se ve snižujícím se počtu dehonestujících a mrzačících trestů. Výsledky práce prezentoval v mnoha odborných článcích a ve dvou monografiích. Za první z nich pojmenovanou Sexuální delikty před Apelačním soudem v letech 1687–1727: Proměna rozhodovací praxe po přijetí Constitutio criminalis Josephina získal Cenu Josefa Hlávky a Cenu Praemium excellentiae, kterou mu udělil děkan PF UK. Publikace se umístila také v první patnáctce Soutěže vysoce kvalitních monografií UK. Jeho výzkumy navíc oslovily i zahraniční kolegy, s nimiž v současné době připravuje rozsáhlý mezinárodní grant.

„Chceme s kolegou Danielem Wojtuckim z Wroclawské univerzity zmapovat činnost apelačního soudu v prvních desetiletích jeho fungování a dát dohromady pokud možno všechna jeho rozhodnutí vydaná do roku 1620. Řádově se

jedná přinejmenším o tisíce rozsudků, které jsou uloženy v různých archivech u nás a v Polsku, takže by se jednalo o činnost náročnou na sběr materiálů a jejich následnou interpretaci. Rovněž jsem v kontaktu s Petrem Maťou z vídeňské akademie věd, kde vidím další potenciál pro budoucí spolupráci. Společně bychom se mohli zaměřit na kontakty panovnícké kanceláře a pražského apelačního soudu, které jsou dosud nezmapované, a zjistit například to, zda a jakým způsobem bylo panovníkem zasahováno do rozhodovací činnosti rady nad apelacemi či jak probíhalo vyřizování žádostí o milost či snížení trestu," nastínil své další výzkumné plány Josef Vacek.

Mgr. Jiří Doležal, Ph.D. (MFF UK) – Cena předsedy Grantové rady za projekt Mapování fotonově-fyzikálních jevů na jednotlivých molekulách pomocí rastrovací sondy.

V oceněném projektu vědce z Katedry fyziky povrchů a plazmatu MFF UK bylo úspěšně řešeno téma, jež patří na špičku současného fyzikálního výzkumu. Řešitelský tým zkoumal fotonově-fyzikální jevy na atomární úrovni a jeho výsledky jednoznačně přispěly k prohloubení znalostí v tomto oboru. Unikátní závěry byly publikovány v pěti článcích v renomovaných časopisech s vysokým IF (např. ACS Nano, Nature Communications).

„Když jsem se dozvěděl o nominaci na cenu GA UK, byl jsem příjemně překvapen, a třetí místo v celkovém pořadí mezi všemi projekty je pro mě úžasný výsledek. Úspěch, když se zpětně podívám, byl vlastně docela náhoda. Už dříve jsem si podával žádost o GA UK, který ale nebyl přijat k financování. Po tomto počátečním nezdaru jsme se vrhli s kolegy do úplně nového tématu, kterým se tehdy zabývalo jen několik skupin ve světě. S vypůjčeným spektrometrem jsme rychle získali první výsledky a publikovali jsme je. Nakonec se mi podařilo během mého studia publikovat šest článků, z většiny v časopisech s IF>10. Jsem si vědom, že jsem teprve na začátku vědecké kariéry a její úspěšnost může záviset na mnoha okolnostech. Třeba mi i toto ocenění v budoucnu pomůže,“ popsal Jiří Doležal.

MDDr. Jindřich Charvát, Ph.D. (1. LF UK) – Čestné uznání Grantové rady za projekt Detekce zubního kazu pomocí difuzní reflexní spektroskopie.

Práce oceněného, jenž působí na Stomatologické klinice 1. LF UK a VFN, přináší inovativní a bezpečnější způsob detekce zubního kazu bez ionizujícího záření, a to zejména v místech, která nejsou přístupná přímému pohledu. Nová metoda, která vycházela z mezioborové spolupráce, dosáhla lepších výsledků při detekci zubního kazu než ostatní již klinicky používané metody. Publikované výsledky jasně svědčí o významu této práce v oblasti stomatologie.

„Čestné uznání v kategorii lékařské vědy je pro mě obrovskou poctou a potvrzením kvality práce mé a mých spolupracovníků. Toto ocenění znamená nejen osobní úspěch, ale také posiluje mé odhodlání a motivaci pokračovat ve výzkumu a přispět tak k rozvoji lékařských poznatků. Čestné uznání, mě ještě více povzbuzuje k další spolupráci s kolegy ve prospěch vědecké komunity a pacientů,“ okomentoval Jindřich Charvát ocenění, kterého se mu dostalo.

Mgr. Ondřej Horáček (FaF UK) – Čestné uznání Grantové rady za projekt Analytická studie vlivu experimentálních podmínek na chirální separaci klastrových sloučenin boru.

Výzkumu se oceněný vědec věnuje na Katedře farmaceutické chemie a farmaceutické analýzy FaF UK. Jeho projekt byl zaměřen na testování vlivu různých chirálních selektorů na separaci vybraných karboranů. Této problematice bylo doposud věnováno poměrně málo publikací, a proto lze výsledky považovat za unikátní. Aplikačně mohou být využity při vývoji separačních metod pro kontrolu chirální čistoty karboranů.

„Čestné uznání Grantové rady GA UK pro mě bylo velkým překvapením, zejména díky vysoké kvalitě ostatních prezentovaných projektů. Ocenění mého projektu GA UK beru především jako velkou motivaci do další vědecké práce,“ řekl u příležitosti udělení ceny Ondřej Horáček.

Ing. Zdeněk Kasner (MFF UK) – Čestné uznání Grantové rady za projekt Doménová adaptace pro generování přirozeného jazyka.

Oceněný vědec pracuje v Ústavu formální a aplikované lingvistiky MFF UK. Věnuje se neuronovým sítím, na nichž stojí systémy umělé inteligence a vyžadují obrovské množství dat, na kterých se musí učit. V oceněném projektu byl vyvinut model schopný generovat užitečný výstup i v případě, kdy je množství dat omezené. Rovněž v něm byla představena metoda, jež umožňuje automatizaci lidského hodnocení výstupů modelu. Výsledky projektu byly shrnuty ve čtyřech kvalitních publikacích.

„Čestného uznání si vážím, obzvláště v tak v silné konkurenci dalších zajímavých projektů z jiných oborů. Jsem rád, že GA UK se při hodnocení neomezuje jen na tradiční žurnály, ale oceňuje i publikování na top konferencích, které jsou v rychle se rozvíjejících oborech souvisejících s umělou inteligencí (jako je právě moje počítačová lingvistika) tím nejlepším způsobem, jak svoji práci zveřejnit,“ komentoval své ocenění Zdeněk Kasner.

TEXT: Redakce UK Forum

FOTO: Michal Novotný